

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Уредбе о допуни Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом

**Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се
предлаже**

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Закон о изменама и допунама Закона о енергетици усвојен је 28.11.2024. године, а ступио је на снагу 6.12.2024. године. Одредбом члана 126. наведеног закона прописане су обавезе министарства и рокови за усклађивање појединих прописа са одредбама тог закона, па с тим у вези и прописа из члана 214. закона.

Одредбом члана 214. прописано је да Влада ближе прописује услове испоруке и снабдевања крајњих купаца електричном енергијом, па поред осталог у тачки 21) и обрачунски период у складу са чланом 197а овог закона и обавезан садржај рачуна за наплату испоручене електричне енергије.

Имајући у виду члан 197а који омогућава читавање бројила уз помоћ система редовног самоочитавања за крајњег купца који нема уграђено бројило које оператору омогућава читавање на даљину или ако код крајњег купца није омогућено читавање на даљину, припремљен је предлог допуне Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом којом се стварају услови за примену овог система.

У области се прати број мерних места крајњих купаца на којима је уграђено бројило које оператору система омогућава читавање на даљину тзв . напредно бројило.

Од укупног броја мерних места на преносном систему сва су опремљена напредним бројилима, док је ситуација код купаца који су прикључени на дистрибутивни систем нешто другачија, односно од око 3,8 милиона мерних места крајњих купаца који су прикључени на дистрибутивни систем мање од 20% се може читати на даљину. Потребан број читача који оператор дистрибутивног система -Електродистрибуција Србије, д.о.о.Београд (ЕДС) мора да ангажује сваког месеца за читавање бројила која се не могу читати на даљину је око 5.00 и овим бројем ЕДС самостално не располаже већ набавља услугу на тржишту. Такође, због неприступачности мерног места када власник мерног места није у објекту у моменту доласка читача, потребно је додатно ангажовање читача који мора и више пута изаћи на исто мерно место ради читавања бројила.

Према подацима снабдевача, месечни број рекламација на испостављене рачуне се креће, у зависности од месеца, између 10-15 хиљада.

Увођење самоочитавања стања на бројилима електричне енергије је већ успешно примењена у бројним земљама ЕУ и шире и представља значајан корак ка модернизацији електроенергетског система, дигитализацији услуга и повећању транспарентности у односу између снабдевача и крајњих купаца.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Наведено се до сада није спроводило

2) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Законом о изменама и допунама Закона о енергетици који је објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 94/2024 од 28.11.2024. године и који је ступио на снагу 6.12.2024. године настављен је процес реформи енергетског сектора са циљем обезбеђења услова за развој и ефикаснији рад свих субјеката који обављају енергетске делатности као и усаглашавање овог закона са прописима Европске уније.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Одредбом члана 136. Закона о енергетици прописане су дужности оператора дистрибутивног система, па поред осталог у тачки 27) да је дужан да обезбеди податке о потрошњи и производњи електричне енергије на основу читавања бројила електричне енергије које испуњава прописане метролошке захтеве или утврђених профила потрошње до дванаестог у месецу за претходни месец и у року од три дана обезбеди оператору преносног система, купцу, произвођачу и снабдевачу приступ подацима.

Обзиром на број мерних места које треба очитати, сваког месеца се ангажује велики број (око 5000) овлашћених читача, који радом на терену прикупљају податке о регистрованој потрошњи, што ствара велике оперативне трошкове оператору система. Такође, одређени број купаца који повремено бораве у својим објектима и чије мерно место није доступно, били су дужни да обезбеде присуство у објекту у време читавања, што уз коришћење овог система неће бити потребно.

5) Која промена се предлаже?

Предлаже се увођење правног оквира који јасно дефинише обавезе купца и оператора система у коришћењу **систем редовног месечног самоочитавања** од стране крајњег купца. Достављање података о очитаном бројилу путем система самоочитавања биће омогућено на више начина:

- преко апликације за мобилни телефон која се преузима на сајту оператора система
- позивом на бесплатан број кол центра оператора система;
- попуњавањем обрасца;
- слањем СМС поруке;
- слањем електронске поште оператору система.

Крајњи купци ће се пријављивати/одјављивати да користе систем редовног самоочитавања и достављати податке о очитаном бројилу у складу са упутством које је оператор система дужан да донесе и које је у обавези да учини доступним на својој интернет страници и у просторијама оператора система.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

- Да, промена је неопходна у великим размерама. Потребна је ради уштеде трошкова оператора система, смањења боја поновног изласка на терен читача ради читавања

Commented [IS1]: Овде само укратко објаснити да ће достављање података код самоочитавања бити могуће на више начина:

-ПОЗИВОМ НА БЕСПЛАТАН БРОЈ КОЛ ЦЕНТРА ОПЕРАТОРА СИСТЕМА;
-ПОПУЊАВАЊЕМ ОБРАСЦА;
-СЛАЊЕМ СМС ПОРУКЕ;
-СЛАЊЕМ ЕЛЕКТРОНСКЕ ПОШТЕ ОПЕРАТОРУ СИСТЕМА

и кратко појаснити како ће се достава података објављивати кроз апликацију.

недоступних мерних места, смањења броја рекламација и омогућавања купцу чија су бројила недоступна да самостално располаже својим временом и сам очита бројила,.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложена промена ће имати директан утицај на крајњег купце електричне енергије који су прикључени на дистрибутивни систем, оператора дистрибутивног система и снабдеваче

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не постоје

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Није било могуће остварити циљ применом тренутно важећих прописа.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo)

Уколико би се одустало од интервенције (status quo), неће бити могуће реализовати систем редовног месечног самоочитавања бројила од стране крајњег купца који нема напредно бројило, односно бројило које оператору система омогућава читавање на даљину, без изласка читача на терен .

11) Како је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Увођење самоочитавања стања на бројилима електричне енергије је већ успешно примењена у бројним земљама ЕУ и шире и представља значајан корак ка модернизацији електроенергетског система, дигитализацији услуга и повећању транспарентности у односу између снабдевача, оператора система и крајњих купаца.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Постигнути промену је неопходно ради смањења оперативних трошкова оператора система , омогућавања крајњим купцима који немају напредно бројило да располажу стањем бројила, прате своју потрошњу и да правовремено проверавају испостављене рачуне за утрошену електричну енергију.

Такође, на овај начин фактурисања читање потрошње од стране крањег купца смањује се број рекламација на издате рачуне, чим се повећава ефикасност рада снабдевача.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Самосталним достављањем стања бројила крајњи купци из месеца у месец активно прате своју потрошњу, код крањег купца се развија свест о могућностима за уштеде путем оптимизације коришћења електричне енергије и развијају рационалније навике у потрошњи. Такође крајњи купци који активно прате потрошњу могу да брзо реагују уколико уоче необичне скокове потрошње, које може указивати на техничке проблеме или неисправне мерне уређаје.

. 3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Усклађени су са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије и Интегрисаним енергетским и климатским планом, Законом о енергетици и Програмом Владе.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

Показатељи:

Тренд раста броја крајњих купаца који се пријављују на систем за самоочитавање бројила, ЕДС очекује, одмах у првом месецу примене, минимум 300 хиљада самочитача. Према последњем уговору јединична цена очитавања по бројилу износила је 75 динара, па би само у јулу ове године смањење оперативних трошкова ЕДС -а могло бити око 20 милиона динара.

Са повећањем броја крајњих купаца пријављених на система самоочитавања, смањује се потреба за екстерним ангажовањем читача и оператор система **штеди сопствене људске ресурсе** како би обављали остале друге важне послове из делатности, који могу бити у застоју услед ангажовања на пословима очитавања. Ово посебно кад се узме у обзир да је понекад потребно и више пута изаћи на исто мерно место и очитати га, ако власник није на мерном месту у моменту доласка читача.

Број рекламација на испостављене рачун за електричну енергију. За сада се не може проценити, за колико ће се смањити број укупних рекламација, могуће је само пратити трендове смањења броја рекламација у зависности од повећања броја купаца пријављених за самоочитавање с обзиром да се не очекују рекламације од стране купаца који сами достављају очитана стања бројила.

•

Commented [IS2]: Прецизирати смањење трошкова оператора које се очекује $75 \text{ дин} \times 300.000 = 22.500.000$ дин минимум за сваки месец од јула 2025 (уколико не постоји још нека ставка у калкулацији која се односи на смањење трошкова оператора)

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Нема ефеката. Апликација је већ израђена од стране запослених ЕДС без ангажовања екстерних услуга.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Није потребно обезбедити средства из буџета. Оператори система финансирају израду софтверске апликације из својих прихода.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције нема утицаја на међународне финансијске обавезе

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Не постоји потреба оснивања нових институција и реструктурирања постојећих институција, тако да у вези са овим активностима не постоји потреба за трошковима.

Трошкове који произлазе из обавеза утврђених у овој уредби, а које сnose оператори система процењује Агенција и уколико се оцени да су разумни, ефикасни и сразмерни, исти се надокнађују и из мрежних тарифа/признају се код утврђивања цена приступа систему или на основу других одговарајућих механизма.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Могуће је делом финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Спровођење изабране опције нема утицаја на расходе других институција.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција не ствара материјалне трошкове за привреду и привредне субјекте. Могућност редовног праћења потрошње самоочитавањем омогућава крајњим купцима који су привредни субјекти, а немају уграђено напредно бројило, да развију рационалније навике и оптимизују употребу електричне енергије, као и да брзо реагују уколико уоче необичне скокове потрошње, које може указивати на техничке проблеме или неисправне мерне уређаје.

Оператори система ће имати користи увођењем самоочитавања, тако што се смањује се потреба за ангажовањем читача којих је сад потребно око 5000 месечно. Према последњем уговору јединична цена очитавања по бројилу износила је 75 динара. Такође, оператор система штеди сопствене људске ресурсе како би обављали важне послове из сопствене делатности, који могу бити у застоју услед ангажовања на пословима очитавања.

Број рекламација на самоочитана стања ће бити једнак нули, чиме се смањује обим ангажовања и код снабдевача којима крајњи купци улажу рекламације на издате рачуне.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција посредно може да утиче на конкурентност привредних субјеката на тржишту делатности којим се баве, обзиром да оптимизацијом употребе електричне енергије смањују своје трошкове за електричну енергију. Самоочитавање неће утицати на цену електричне енергије по kWh, али рачун може бити нижи уколико уколико крајњи купци освесте потребу и потруде се да рационалније користе електричну енергију и смање месечни утрошак kWh или своју потрошњу пребаце у време када је цена kWh у нижој тарифи (користе „јефтину струју“).

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Не

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Не

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција не утиче на друштвено богатство и његову расподелу.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција нема ефекте на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Примена система за редовно самоочитавање не ствара трошкове за грађане, обзиром да је коришћење бесплатно. Наведени предлог даје могућност крајњим купцима који немају напредно бројило да у сваком тренутку располажу стањем бројила, да прате своју потрошњу и да правовремено проверавају испостављене рачуне за утрошену електричну енергију

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Ефекти реализације изабране опције неће штетно утицати на неку специфичну групу популације.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Нема утицај на осетљиве друштвене групе.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Не.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Не.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Не.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Не.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Не.

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Дигитализација поступка самоочитавања смањује употребу папира и штеди ресурсе па позитивно утиче на екологију и одрживо коришћење ресурса.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Не.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Не.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Не.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Не.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Да, потребно је увођење нових процедура за рад оператора система. Оператор система је дужан да донесе Упутство за пријаву / одјаву на систем редовног самоочитавања и доставу стања бројила, као и да формира и води ажурну евиденцију крајњих купаца који су у систему самоочитавања.

Оператор система је већ обавио припремне активности и уколико допуне Уредбе буду донете у кратком року, до почетка јула, са применом система редовног самоочитавања ће се кренути од јула месеца

Commented [IS3]: Додати овде само и да је потребно да
Оператор система је дужан да формира и води ажурну евиденцију крајњих купаца који су у систему самоочитавања (ово можете само прекопирати у текст анализе)

3) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Изабрана опција ангажује капацитете оператора система, пре свега оператора дистрибутивног система и нема утицај на рад јавне управе

ОДС -а није субјект јавне управе и оснивачким актом је основан за обављање делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом и за испуњавање обавеза прописаних уредбом већ постоје кадрови. Апликацију су развили запослени у ЕДС и упознати су са радом исте.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

Не

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција је у сагласности са важећим прописима и међународним споразумима.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција нема никаквог утицаја на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција нема утицаја на одговорност и транспарентност јавне управе.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

У завршним одредбама Предлога уредбе прописани су рокови за имплементацију уредбе, обзиром да је софтверска апликација развијена, као и да оператор има развијен кол центар и упутства корисницима, уредба нема одложени рок примене.

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

За спровођење изабране опције обезбеђена је подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група. Могући ризик код самоочитавања бројила је да крајњи купац не достави тачне податке о стању бројила. Предлогом Уредбе је предвиђена је обавезна контрола стања од стране оператора система свака 3 месеца. У случају да се разликују очитана стањима од стране крајњег купца и од стране оператора система за више од 30% , оператор система ће наставити да очитавља мерно место а крајњем купцу ће бити онемогућено да користи систем редовног самоочитавања у наредних шест месеци.

Commented [IS4]: Навести санкцију (уколико постоји) у случају недостављања тачних података (мањег очитављања)

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Финансијска средства за спровођење изабране опције су обезбеђена.
Јавна набавка није потребна.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Не постоји